

Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

38 přečtení

vyhlášena 26. 11. 1987 Radou Evropy ve Štrasburku

Vyhlašující orgán: Rada Evropy

Datum vyhlášení: 26. 11. 1987

Platnost od: 1. 2. 1989

Datum ratifikace ČR: 7. 9. 1995

Platnost pro ČR od: 1. 1. 1996

Číslo zákona ve sbírce: [9/1996 Sb.](#)

Poznámky:

Dne 26. listopadu 1987 byla ve Štrasburku přijata Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

Jménem České a Slovenské Federativní Republiky byla úmluva podepsána ve Štrasburku dne 23. prosince 1992.

Dne 1. ledna 1993 dopisem ministra zahraničních věcí Česká republika oznámila generálnímu tajemníkovi Rady Evropy, deponitáři úmluvy, že v souladu s platnými zásadami mezinárodního práva se jako nástupnický stát České a Slovenské Federativní Republiky považuje za signatářský stát Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání ze dne 26. listopadu 1987.

Dne 30. června 1993 Výbor ministrů Rady Evropy na 496. zasedání delegátů ministrů potvrdil, že Česká republika se považuje za signatářský stát úmluvy.

S úmluvou vyslovil souhlas Parlament České republiky a schválil ji dle článku 39 odst. 4 Ústavy České republiky jako mezinárodní smlouvu o lidských právech a základních svobodách ve smyslu článku 10 Ústavy České republiky. Prezident republiky úmluvu ratifikoval. Ratifikační listina České republiky byla uložena u generálního tajemníka Rady Evropy dne 7. září 1995.

Úmluva vstoupila v platnost na základě svého článku 19 odst. 1 dnem 1. února 1989 a pro Českou republiku podle odstavce 2 téhož článku vstoupila v platnost dnem 1. ledna 1996.

Český překlad úmluvy se vyhledává současně.

K Úmluvě byly dne 4. listopadu 1993 přijaty Protokoly č. 1 (novelizující čl. 5, 12, 18, 19, 20 a 23 Úmluvy) a č. 2 (novelizující čl. 5).

Odkazy:

anglické znění - [European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment](#) (ETS No.: 126)

[Protokol č. 1 k Evropské úmluvě o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání](#)
[Protokol č. 2 k Evropské úmluvě o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání](#)

Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

Členské státy Rady Evropy, které podepsaly tuto úmluvu,

dbajíce ustanovení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod;

připomínajíce, že na základě článku 3 výše uvedené úmluvy "nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu";

berouce na vědomí, že mechanismus stanovený v této úmluvě působí ve vztahu k osobám považujícím se za poškozené v důsledku porušení článku 3;

přesvědčeny, že ochrana osob zbavených svobody proti mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání by mohla být posílena mimosoudními prostředky preventivní povahy, které jsou založeny na návštěvách;

dohodly se na následujícím:

HLAVA I

Čl. 1

Zřizuje se Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (dále jen "Výbor"). Výbor prostřednictvím návštěv zjišťuje, jak je zacházeno s osobami zbavenými svobody s cílem posílit v případě nezbytnosti ochranu těchto osob před mučením a před nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestáním.

Čl. 2

Každá strana dovolí v souladu s touto úmluvou návštěvu jakéhokoliv místa podléhajícího její jurisdikci, kde se nacházejí osoby zbavené svobody veřejnou mocí.

Čl. 3

Výbor a příslušné státní úřady zúčastněné strany při uskutečňování této úmluvy navzájem spolupracují.

HLAVA II

Čl. 4

1. Výbor se skládá z počtu členů, který se rovná počtu stran.
2. Členové Výboru jsou vybíráni z osob vysokého morálního charakteru, které jsou známy svými schopnostmi v oboru lidských práv nebo mají odborné zkušenosti v oblastech, na něž se vztahuje tato úmluva.
3. Členem Výboru může být pouze jeden příslušník téhož státu.
4. Členové působí jako soukromé osoby, jsou nezávislí a nestranní a musí být k dispozici pro účinné vykonávání své funkce ve Výboru.

Čl. 5

1. Členové Výboru jsou voleni Výborem ministrů Rady Evropy prostou většinou hlasů ze seznamu sestaveného byrem Poradního shromáždění Rady Evropy; každá národní delegace stran v Poradním shromáždění navrhne tři kandidáty, z nichž nejméně dva musí být jejími příslušníky.
2. Stejný postup se použije při obsazování příležitostně uvolněných míst.
3. Členové Výboru jsou voleni na období čtyř let. Mohou být znovuzvoleni pouze jednou. Volební období tří členů zvolených v prvních volbách však uplyne po dvou letech. Členové, jejichž volební období uplyne na konci prvního dvouletého období, budou určeni losem, který provede generální tajemník Rady Evropy ihned po ukončení prvních voleb.

Čl. 6

1. Zasedání Výboru jsou neveřejná. Kворum tvoří většina jeho členů. S výjimkou ustanovení článku 10 odst. 2 jsou rozhodnutí Výboru přijímána většinou přítomných členů.
2. Výbor si stanoví jednací řád.
3. Sekretariát Výboru zajišťuje generální tajemník Rady Evropy.

HLAVA III

Čl. 7

1. Výbor organizuje návštěvy míst uvedených v článku 2. Kromě pravidelných návštěv může Výbor organizovat takové další návštěvy, které jsou podle jeho názoru vyžadovány okolnostmi.
2. Návštěvy jsou zpravidla uskutečňovány alespoň dvěma členy Výboru. Výboru mohou, pokud to považuje za nezbytné, pomáhat znalci a tlumočníci.

Čl. 8

1. Výbor oznámí vládě zúčastněné strany svůj úmysl uskutečnit návštěvu. Po takovém oznámení může kdykoliv navštívit jakékoliv místo uvedené v článku 2.

2. Strana poskytne Výboru k uskutečnění jeho úkolu následující možnosti:

- a) přístup na své území a právo cestovat bez omezení;
- b) veškeré informace o místech, kde se nacházejí osoby zbavené svobody;
- c) neomezený přístup do jakéhokoliv místa, kde se nacházejí osoby zbavené svobody, včetně práva pohybovat se v těchto místech bez omezení;
- d) další informace dostupné straně, které jsou pro Výbor nezbytné k uskutečnění jeho úkolu. Při vyžadování těchto informací vezme Výbor na zřetel příslušná pravidla vnitrostátního práva a profesionální etiky.

3. Výbor může bez přítomnosti dalších osob vyslýchat osoby zbavené svobody.

4. Výbor se může volně stýkat s jakoukoliv osobou, o níž se domnívá, že mu může poskytnout příslušné informace.

5. V případě nezbytnosti může Výbor okamžitě sdělit své poznatky příslušným úřadům zúčastněné strany.

Čl. 9

1. Ve výjimečných případech mohou příslušné úřady zúčastněné strany vznést Výboru námitky proti návštěvě v určitém období nebo na určitém místě navrženém Výborem. Takovéto námitky mohou být vzneseny pouze z důvodů obrany státu, veřejné bezpečnosti, vážných nepokojů v místech, kde se nacházejí osoby zbavené svobody, zdravotního stavu osoby nebo probíhajícího neodkladného výslechu týkajícího se závažného trestného činu.

2. Po takovýchto námitkách Výbor a tato strana okamžitě zahájí konzultace za účelem vyjasnění situace a dosažení dohody o opatřeních umožňujících Výboru urychleně vykonávat své funkce. Takováto opatření mohou zahrnovat přemístění každé osoby, kterou Výbor navrhl navštívit, do jiného místa. Do doby uskutečnění návštěvy strana poskytne Výboru informace o každé takovéto osobě.

Čl. 10

1. Výbor po každé návštěvě vypracuje zprávu o skutečnostech zjištěných během ní, přičemž vezme v úvahu veškeré připomínky, které byly předloženy zúčastněnou stranou. Zprávu s doporučeními, která považuje za nezbytná, předá straně. Výbor může jednat se stranou s cílem navrhnout, pokud je to nezbytné, zlepšení ochrany osob zbavených svobody.

2. Jestliže strana nespolupracuje či odmítne zlepšit situaci ve světle doporučení Výboru, může Výbor poté, kdy strana měla možnost vyjádřit své názory, rozhodnout dvoutřetinovou většinou svých členů, že ve věci učiní veřejné prohlášení.

Čl. 11

1. Informace shromážděné Výborem v souvislosti s jeho návštěvou, jeho zpráva a konzultace se zúčastněnou stranou jsou důvěrné.

2. Výbor zveřejní svoji zprávu společně s veškerými poznámkami zúčastněné strany, kdykoliv je o to touto stranou požádán.

3. Žádné osobní údaje však nesmí být zveřejňovány bez výslovného souhlasu dotčené osoby.

Čl. 12

Výbor v souladu s pravidly důvěrnosti v článku 11 každoročně předkládá Výboru ministrů celkovou zprávu o své činnosti, která je předána Poradnímu shromáždění a zveřejněna.

Čl. 13

Od členů Výboru, znalců a dalších osob pomáhajících Výboru se vyžaduje, aby během svého funkčního období a po jeho ukončení zachovali mlčenlivost o skutečnostech nebo informacích, o nichž se dozvěděli při výkonu svých funkcí.

Čl. 14

1. Jména osob pomáhajících Výboru budou uvedena v oznámení podle článku 8 odst. 1.
2. Znalci jednají na základě instrukcí a jménem Výboru. Musí mít zvláštní znalosti a zkušenosti v oblastech, na něž se vztahuje tato úmluva, a jsou vázáni stejnými povinnostmi nezávislosti, nestrannosti a dosažitelnosti jako členové Výboru.
3. Strana může výjimečně prohlásit, že znalci nebo jiné osobě pomáhající Výboru nelze povolit účast při návštěvě místa podléhajícího její jurisdikci.

HLAVA IV

Čl. 15

Každá strana sdělí Výboru jméno a adresu úřadu, který je příslušný přijímat oznámení pro vládu, a styčného úředníka, kterého případně jmenuje.

Čl. 16

Výbor, jeho členové a znalci uvedení v článku 7 odst. 2 požívají výsad a imunit stanovených v příloze k této úmluvě.

Čl. 17

1. Tato úmluva není na újmu ustanovením vnitrostátního práva či jakékoliv mezinárodní dohody, která osobám zbaveným svobody poskytují větší ochranu.
2. Nic v této úmluvě nebude vykládáno tak, jako by omezovalo nebo rušilo pravomoc orgánů Evropské úmluvy o lidských právech nebo závazky přijaté stranami podle této úmluvy.
3. Výbor nenavštěvuje místa, která účinně a pravidelně navštěvují představitelé nebo delegáti ochranných mocností nebo Mezinárodního výboru Červeného kříže na základě ženevských úmluv z 12. srpna 1949 a dodatkových protokolů k nim z 8. června 1977.

HLAVA V

Čl. 18

Tato úmluva je otevřena k podpisu členskými státy Rady Evropy. Podléhá ratifikaci, přijetí nebo schválení. Ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení budou uloženy u generálního tajemníka Rady Evropy.

Čl. 19

1. Tato úmluva vstoupí v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí tří měsíců ode dne, kdy sedm členských států Rady Evropy vyjádří svůj souhlas být vázán touto úmluvou v souladu s ustanoveními článku 18.

2. Pro každý členský stát, který dodatečně vyjádří svůj souhlas být vázán touto úmluvou, úmluva vstoupí v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí tří měsíců ode dne uložení ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení.

Čl. 20

1. Každý stát může při podpisu nebo uložení ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení uvést území, na které nebo na která se tato úmluva bude vztahovat.

2. Každý stát může kdykoliv později rozšířit prohlášením zaslaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy uplatňování této úmluvy na kterékoliv další území uvedené v tomto prohlášení. Ve vztahu k tomuto území úmluva vstoupí v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí tří měsíců ode dne přijetí takového prohlášení generálním tajemníkem.

3. Každé prohlášení učiněné na základě dvou předcházejících odstavců může být ve vztahu ke každému území uvedenému v takovém prohlášení odvoláno oznámením zaslaným generálnímu tajemníkovi. Odvolání nabude účinnosti první den měsíce následujícího po uplynutí tří měsíců ode dne přijetí takového oznámení generálním tajemníkem.

Čl. 21

K ustanovením této úmluvy nelze učinit žádnou výhradu.

Čl. 22

1. Každá strana může kdykoliv vypovědět tuto úmluvu sdělením zaslaným generálnímu tajemníkovi Rady Evropy.

2. Tato výpověď nabude účinnosti první den měsíce následujícího po uplynutí dvanácti měsíců od data přijetí sdělení generálním tajemníkem Rady Evropy.

Čl. 23

Generální tajemník Rady Evropy oznámí členským státům Rady Evropy:

- a) každý podpis;
- b) uložení každé ratifikační listiny, listiny o přijetí nebo schválení;
- c) každé datum vstupu této úmluvy v platnost v souladu s články 19 a 20;
- d) každý další úkon, oznámení nebo sdělení týkající se této úmluvy s výjimkou opatření přijatých při provádění článků 8 a 10.

Na důkaz toho podepsaní, kteří k tomu byli řádně zmocněni, podepsali tuto úmluvu.

Dáno ve Štrasburku dne 26. listopadu 1987 v angličtině a francouzštině, přičemž obě znění mají stejnou platnost, v jednom vyhotovení, které bude uloženo v archivech Rady Evropy. Jeho ověřené kopie zašle generální tajemník Rady Evropy všem členským státům Rady Evropy.

Příloha Výsady a imunity (Článek 16)

1. Pro účely této přílohy se odkazy na členy Výboru považují i za odkazy na znalce zmíněné v článku 7 odst. 2.
2. Členové Výboru při výkonu svých funkcí a během cest konaných při výkonu svých funkcí požívají následujících výsad a imunit:
  - a) imunitu vůči zatčení či zadržení a vůči zabavení jejich osobních zavazadel a ve vztahu k výrokům nebo písemným projevům a všem činům vykonaným při plnění služebního poslání, vynětí ze všech řízení;
  - b) vynětí z jakýchkoliv omezení svobody pohybu při odjezdu a návratu do jejich země trvalého pobytu a při vstupu a odjezdu ze země, ve které vykonávají své funkce, a z registrace cizinců v zemi, kterou navštěvují nebo kterou projíždějí při výkonu svých funkcí.
3. Při cestách konaných při výkonu jejich funkcí jsou členům Výboru přiznány při celních a devizových kontrolách: a) jejich vlastní vládou stejné úlevy, jaké jsou přiznány vyšším úředníkům cestujícím do zahraničí s dočasným služebním posláním; b) vládami ostatních stran stejné úlevy, jaké jsou přiznány představitelům cizích vlád pověřeným dočasným služebním posláním.
4. Dokumenty a materiály Výboru, pokud se týkají práce Výboru, jsou nedotknutelné. Úřední korespondence a další úřední sdělení Výboru nemohou být zadržovány nebo podrobeny cenzuře.
5. S cílem zabezpečit členům Výboru úplnou svobodu slova a úplnou nezávislost při výkonu jejich funkcí bude pokračovat vynětí z řízení ve vztahu k výrokům či písemným projevům a všem úkonům, které učinili při výkonu svých funkcí, bez ohledu na to, že dotyčné osoby již takovéto funkce nevykonávají.
6. Výsady a imunity jsou členům Výboru přiznány nikoliv pro jejich osobní výhody, nýbrž s cílem zabezpečit nezávislý výkon jejich funkcí. Jedině Výbor je oprávněn vzdát se imunity svých členů; nemá pouze právo, ale i povinnost vzdát se imunity svých členů v každém případě, kdy by podle jeho názoru imunita bránila průchodu spravedlnosti a kdy je možné se jí vzdát bez újmy účelu, pro který je přiznána.